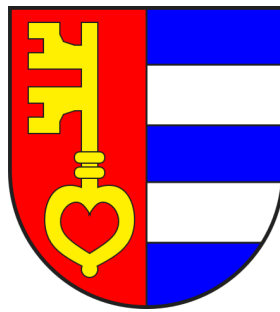

Vischnaunca dad Obersaxen Mundaun

Constituziun

Cuntegn

	pagina
I. Disposiziuns generalas (art. 1 – 29)	2
II. L'organisaziun communal (art. 30 – 56)	8
1. Ils organs comunals (art. 30 – 48)	8
A. La cuminonza dils votants all'urna (art. 32 – 33)	9
B. La radunonza communal (art. 34 – 36)	9
C. La suprastonza communal (art. 37 – 46)	10
D. La cumissiun da gestiun (art. 47 – 48)	13
2. La cumissiun da scola (art. 49 – 50)	14
3. Ulteriuras cumissiuns (art. 51 – 52)	15
4. L'administraziun communal / il persunal communal (art. 53 – 55)	15
III. Finanzas, taglias ed autras taxas (art. 56 – 62)	16
IV. La vischnaunca burgheisa (art. 63)	18
V. Las pleivs (art. 64)	18
VI. Disposiziuns transitorias e finalas (art. 65 – 67)	18

I. Disposiziuns generalas

Art. 1

Vischnaunca

La vischnaunca dad Obersaxen Mundaun fuorma cun siu territori ina vischnaunca politica dil cantun Girschun.

Ella ei seformada entras la fusiun dallas vischnauncas da Mundaun e Sursaissa.

Art. 2

Autonomia

El rom dalla legislaziun dalla Confederaziun e dil Cantun ha la vischnaunca il dretg da libra autonomia communal.

La vischnaunca ha enteifer ils cunfins da sias cumpetenzas legalas la suveranidad da tut las persunas e da tut ils objects che sesanflan sin siu territori.

Art. 3

Incumbensas

La vischnaunca s'occupescha dallas incumbensas che setschantan ad ella per il beinstar dil generaleesser.

Ella promova il svilup cultural, linguistic ed economic, il beinesser social e general da ses habitonts sco era il manteniment persistent dallas basas da viver naturalas.

Ella relai las leschas ed ordinaziuns necessarias.

Art. 4

Excorporaziun

La vischnaunca sa delegar certas incumbensas a corporaziuns, instituziuns e fundaziuns da dretg public ni privat sco era a privats e separticipar ad ellas.

Art. 5

Lungatg uffical e lungatg da scola

Sco lungatgs ufficals e lungatgs da scola en fatgs communal valan il romontsch ed il tudestg.

Ni ils commembers d'ina ni da l'autra cuminonza linguistica vegnan disavantagjai per motivs linguistics ni exclus dalla participaziun politica.

Considerond il principi territorial fixaus ella Constituziun federala ed ella Constituziun cantunala e risguardond la cumposiziun linguistica tradiziunala vala il territori dalla vischnaunca da Mundaun tochen ussa romontscha sco territori romontsch. Ultra da quei valan las disposiziuns dalla lescha da lungatgs cantunala.

La vischnaunca ha da promover a moda persistente il romontsch ed igl «Obarsàxar Titsch».

Art. 6

Egualitad dallas schlatteinas

Denominaziuns da personas e da funcziuns serefereschan ad omisduas schlatteinas, aschinavon ch'ei resultescha nuot auter dil senn dalla constituziun.

Art. 7

Habilitad da votar

Hablas da votar ein las personas che han cumplenu il 18avel onn da naschientscha e ch'ein buca sut curatella cumplexsiva pervia dad inhabilitad da giudicar permanenta ni che vegnan buca representadas d'in mandatari.

Art. 8

Dretg da votar

Il dretg da votar en fatgs communalas han ils burgheis svizzers domiciliai ella vischnaunca dad Obersaxen Mundaun.

Art. 9

Eligibladad

Mintga votant sa vegnir eligius en in'instanza communal.

Art. 10

Perioda d'uffeci e limitaziun dil temps d'uffeci

La perioda d'uffeci per commembers d'instanzas e da cumissiuns communalas cuoza quater onns. Il temps d'uffeci vegn limita a 12 onns.

Sch'in commember dalla suprastanza communal vegn eligius sco president, entscheiva il temps d'uffeci da niev.

Art. 11

Demissiun

Mintga commember d'ina stanza communal ni d'ina cumissiun sto inoltrar sia demissiun en scret alla suprastanza communal e quei il pli tard tochen ils 30 da zercladur avon l'elecziun respectiva.

Art. 12

Termin dallas elecziuns ed entrada en uffeci

Las elecziuns all'urna han mintgamai liug el decuors dil secund miez onn, sche pusseivel ensemen cun ina votaziun all'urna federala ni cantunala. Sch'in secund scrutini ei necessaris, ha quel liug il pli tard quater jamnas suenter igl empren.

L'entrada en uffeci succeda igl 1. da schaner digl onn succedent. Ils titulars d'in uffeci partents ein responsabels da surdar igl uffeci a moda reglada.

Art. 13

Elecziuns substitutivas

Sch'in titular d'in uffeci sorta el decuors d'ina perioda d'uffeci definitivamein digl uffeci, sto vegnir eligiù in substitut per il rest dalla perioda d'uffeci, en cass che la perioda d'uffeci currenta cuoza aunc pli ditg ch'in onn.

Per las elecziuns substitutivas valan las medemas disposiziuns sco per las elecziuns regularas.

Art. 14

Motivs d'exclusiun

Parents e quinais en lingua directa, consorts e fargliuns sco era persunas che vivan en in partenadi registrau ni en ina cuminonza da veta factica astgan buca far part il medem mument dalla medem'istanza communal ni dalla medema cumissiun.

Ils motifs d'exclusiun valan era per ils commembers dalla suprastanza communal e dalla cumissiun da gestiun.

Art. 15

Raschuns
d'incompatibladad

Il personal communal e persunas d'instrucziun astgan buca far part dalla suprastanza communal, dalla cumissiun da gestiun e dalla cumissiun da scola. Els san denton vegnir tratgs tier sco vusch consultativa per tractativas. Commembers dalla suprastanza communal astgan buca far part dalla cumissiun da gestiun.

Art. 16

Exclusiun en cass
d'elecziun dubla

Tgi che vegn eligiù en differents uffecis ch'excludan in l'auter sto sedecider enteifer treis dis per in ni l'auter uffeci.

Existan motifs d'exclusiun el senn d'art. 14 al. 1 ei l'elecziun nunvaleivla. Sche pliras persunas vegnan eligidas il medem temps en in'istanza, alla quala ins astga buca far part il medem mument tenor art. 14, ei la persuna che ha survegniù dapli vuschs eligida.

Art. 17

Prender stgisa

In commember d'ina istanza communal ni d'ina cumissiun sto prender stgisa, sch'el sez ni ina persuna che stat en relaziun d'exclusiun cun el el senn d'art. 14 al. 1 ha in interess personal direct en connex cun ina tractativa ni votaziun davart ina fatschenta.

In commember dalla cumissiun da gestiun sto prender stgisa en connex cun la revisiun dils quens e dalla gestiun d'ina istanza, cumissiun ni uffeci, sch'el sez ni ina persuna che stat en relaziun d'exclusiun cun el el senn d'art. 14 al. 1 fa part da quel.

En cass da dispeta decida l'istanza ni la cumissiun concernenta davart il prender stgisa.

Art. 18

Dretg da petiziun

Il dretg da petiziun ei garantius. Mintga habitont dalla vischnaunca sa suttametter en scret propositas, giavischs e reclamaziuns allas istanzas communalas. Quellas ein obligadas da prender posiziun enteifer treis meins.

Art. 19

Dretg d'informaziun

Mintgin che ha il dretg da votar e che pren part d'ina radunonza communal ha il dretg da pretender dalla suprastonza communal informaziuns davart il stadi ni la liquidaziun d'ina fatschenta communal.

Igl interessent sto vegnir informaus il pli tard a caschun dalla proxima radunonza communal. L'informaziun sa vegnir spustada, sche quei ei da grond interess per la vischnaunca ni per tiarzas personas.

Il secret d'uffeci e las prescripziuns davart la protecziun da datas ein resalvai.

Art. 20

Dretg d'iniziativa

120 personas cun il dretg da votar en caussas communalas san pretender cun suttascripziun la votaziun davart ina proposta inoltrada. Exclusas ein decisiuns che las istanzas communalas han priu el rom da lur cumpetenzas ni relaziuns giuridicas regladas denter la vischnaunca e tiarzs.

L'iniziativa sa vegnir inoltrada u en fuorma d'ina proposta generala ni en fuorma d'in sboz elavurau. Ella sto vegnir inoltrada alla suprastonza communal ensemen cun las suttascripziuns.

Art. 21

Procedura en connex cun iniciativas

La suprastonza communal ei obligada da suttametter il pli tard suenter in onn ina damonda d'iniziativa valeivla ensemen cun in messadi ed eventualmein ina cunterproposta alla radunonza communal ni alla cuminonza dils votants all'urna.

Sch'ei dat ina cunterproposta, vegn igl empren decidiu denter quella e la proposta d'iniziativa. Suenter decida la radunonza communal cun ina votaziun definitiva, schebein la proposta ch'ei resultada ord l'emprema votaziun vegn acceptada ni refusada. All'urna sto vegnir presentau als votants ina damonda decisiva corrispudenta.

Art. 22

Retratga dall'iniziativa

In'iniziativa sa vegnir retratga dils tschun emprems signaders tochen ch'il termin da votaziun ei fixaus, schinavon ch'ella cuntegn negin'otra clausula da retratga.

Art. 23

Iniziativa illegala

Sch'il cuntegn d'ina iniziativa ei illegals, suttametta la suprastonza communal buc ella alla radunonza communal.

En quei cass informescha la suprastonza communal ils iniziants davart sia decisiun en scret e cun indicar ils motivs.

Art. 24

Dretg da moziun

Mintga votant ha il dretg da far propostas buc enumeradas sin la gliesta da tractandas en connex cun fatschentas communalas che vegnan tractadas a caschun dalla radunonza communal. Quei sto vegnir fatg en scret ed en fuorma d'ina intimaziun generala ni d'ina moziun formulada. La suprastonza communal dat per regla rapport a caschun dalla proxima radunonza communal e fa ina proposta arisguard la moziun. Sche la moziun vegn declarada sco relevanta, sto la suprastonza communal suttametter enteifer in onn alla radunonza communal in sboz elavurau per la decisiun resp. per la deliberaziun.

Ultra da quei valan, cun excepziun d'art. 22, las disposiziuns davart l'iniziativa (art. 20 ss.) conform al senn.

Art. 25

Dretg da referendum

Conclus dalla radunonza communal tenor art. 35 ein da suttametter alla cuminonza dils votants all'urna, sche 80 votants inoltreschan in referendum enteifer 30 dis.

Art. 26

Elecziuns e votaziuns federalas e cantunalas

Per votaziuns ed elecziuns federalas e cantunalas valan las disposiziuns respectivas dalla Confederaziun e dil Cantun.

Art. 27

Responsabladad

La responsabladad dils organs communal per donns ch'els han caschunau per greva negligientscha ni intenziunadamein cun exercitar lur uffeci sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Art. 28

Dretg da far recuors

Il dretg da far recuors encunter conclus ed ordinaziuns dils organs communal sedrezza tenor la legislaziun cantunala.

Art. 29

Protocol ed obligaziun d'informaziun

Dallas tractativas dalla radunonza communal, dalla suprastonza communal e dalle ulteriuras istanzas communalas ni cumissiuns ston vegnir screts protocols separai che informeschan silmeins davart conclus e resultats d'elecziuns.

Il protocol dalla radunonza communal vegn publicaus en canzlia communal per investa il pli tard in meins suenter la radunonza e quei duornt 20 dis sco era mess online sin la pagina d'internet dalla vischnaunca. Reclamaziuns ein d'inoltrar enteifer il termin d'exposiziun en scret alla suprastonza communal. Quellas vegnan tractadas dalla proxima radunonza communal. Sche neginas reclamaziuns vegnan inoltradas, vegn il protocol approbaus e suttascrets dil president e digl actuar.

Investa els protocols dalla suprastonza communal e dalle ulteriuras istanzas communalas vegn dada mo, sche interess digns da protecziun vegnan fatgs valeivels.

Il dretg sin investa sa vegnir ademplus cun surdar in extract dil protocol.

La suprastonza communal informescha regularmein en fuorma adattada e resumada davart las tractativas dalla radunonza communal e dalla suprastonza communal.

II. L'organisaziun communal

1. Ils organs communal

Art. 30

Organs communal

Ils votants fuorman en lur totalitad igl organ suprem dalla vischnaunca.

Els exequeschan lur dretgs tenor la norma da questa constituziun cun votar all'urna e cun participar alla radunonza communal. Ils organs dalla vischnaunca ein:

- a) la cuminonza dils votants all'urna;
- b) la radunonza communal;
- c) la suprastonza communal;
- d) la cumissiun da gestiun.

Art. 31

Procedura

La procedura per elecziuns e votaziuns all'urna ed a caschun dalla radunonza communal sedrezza tenor la lescha da votaziuns ed elecziuns dalla vischnaunca e subsidiarmein tenor il dretg cantunal respectiv.

A. La cuminonza dils votants all'urna

Art. 32

Cumpetenzza electorala

Ils votants elegian all'urna:

1. il president communal;
2. ils ulteriurs commembers dalla suprastonza;
3. ils commembers dalla cumissiun da gestiun.

Art. 33

Cumpetenzza da decider

Ils votants decidan all'urna davart:

1. la revisiun totala e parziala dalla constituziun communal;
2. la permissiun d'expensas e conclus dalla radunonza communal encunter ils quals igl ei vegniu fatg in referendum;
3. la fusiun cun autras vischnauncas.

La radunonza communal sto predeliberar ed approbar tut las fatschentas che vegnan decididas all'urna.

B. La radunonza communal

Art. 34

Cumpetenzza da decider definitiv

La radunonza communal decida definitivamein davart:

1. l'approbaziun dil preventiv;
2. l'approbaziun dil quen annual;
3. la fixaziun dil pei da taglia;
4. la relaschada, las midadas e l'aboliziun da leschas communalas;
5. la relaschada e las midadas digl uorden fundamental dalla planisaziun locala e da parts da quella, aschilunsch che la legislaziun cantunala davart la planisaziun dil territori prevesa ina votaziun communal;

6. expensas da varga CHF 200'000 per il medem object ed expensas periodicas da varga CHF 30'000 ad onn;
7. il conclus arisguard participaziuns e garantias e la concessiun d'emprests da varga CHF 100'000 ad onn;
8. il conclus arisguard la cumpra, la vendita, il brat e l'impegnaziun da proprietad funsila ni l'utilisaziun tenor la lescha da baghegiar sco era arisguard la cessiun dad ulteriurs dretgs reals limitai, schinavon che la muntada finanziaria dil conclus surpassa CHF 200'000;
9. las fatschentas da cumpra, vendita, brat ed impegnaziun da proprietad funsila sco era davart la cessiun dad ulteriurs dretgs reals limitai da varga CHF 1'000'000, schinavon ch'els surveschan alla politica da baghegiar e da terren da baghegiar;
10. la concessiun da credits posterius e supplementars buca dependents dalla carischia che suttastattan buc alla cumpetenzza da decider dalla suprastonza communal;
11. la concessiun e las midadas impurtontas dalla concessiun per l'utilisaziun dall'aua, la concessiun dad auters dretgs da diever special e l'execuziun dil dretg da scadenza el senn dalla legislaziun davart il dretg dallas auas;
12. la participaziun a corporaziuns da dretg public.

Art. 35

Conclus suttamess
al referendum

La radunonza communal decida cun resalva dil referendum facultativ tenor art. 25 davart expensas da varga CHF 2'000'000 per il medem object ni expensas periodicas da varga CHF 400'000 ad onn.

Art. 36

Reponderaziun

In conclus dalla radunonza communal sa adina vegnir suttamess ad ella per reponderaziun. Ils dretgs da tiarzas personas restan resalvai.

Igl emprem onn suenter ch'in conclus ei en vigur sto vegnir entrau en ina reponderaziun sulettamein, sch'ina maioritad da dus tiarzs dils votants decida quei.

C. La suprastonza communal

Art. 37

Funcziun e cumposiziun

La suprastonza communal ei l'autoritad administrativa e l'autoritad da polizia dalla vischnaunca.

Ella secumpona dil president communal e da quater ulteriurs commembers.

La suprastanza communal elegia in da ses commembers sco vicepresidente.

Art. 38

Sedutas

Il president communal ni siu substitut convochescha la suprastanza communal aschi savens sco quei che las fatschentas pretendan.

Sin damonda da dus commembers dalla suprastanza communal ei il president obligaus da convocar ina seduta extraordinaria.

Art. 39

Cumpetenzza da decider

La suprastanza communal ha la cumpetenzza da decider, sche silmeins treis commembers ein presents.

Art. 40

Votaziuns ed elecziuns

Per tut las decisiuns vala il relativ pli dils commembers presents. En cass da paritad dallas vuschs decida il president, tier elecziuns decida la sort.

Mintga commember ei obligaus da dar giu sia vusch. Resalvadas ein las disposiziuns davart il prender stgisa.

Art. 41

Incumbensas e cumpetenzas

Alla suprastanza communal suttastattan tut las cumpetenzas ch'ei buca delegadas ad in auter organ entras il dretg federal ni cantunal, entras la constituziun ni la lescha communal. Sias incumbensas ein en special:

1. exequir il dretg federal, il dretg cantunal, il dretg communal ed ils conclus dils organs comunals;
2. preparar tut las propostas per mauns dalla radunonza communal ed organisar votaziuns ed elecziuns;
3. menar e survegilar l'entira administraziun communal e las instituziuns da dretg public;
4. relaschar e midar ordinaziuns e reglaments;
5. administrar la facultad communal;
6. far il quen annual ed il preventiv;
7. decider davart la collaboraziun cun autras vischnaucas, corporaziuns ed instituziuns regionalas;
8. concluder contracts davart fatschentas che suttastattan alla cumpetenzza dalla suprastanza;
9. decider davart process e recuors sco era concluder accommodaments ni contracts da cumpromiss;
10. exequir la pussanza da polizia e la cumpetenzza penala ella procedura penala administrativa che cumpeta ad ella.

Art. 42

Cumpetenz electorala

La suprastonza communal elegia:

1. il persunal communal, schinavon che l'elecziun ei buca resalvada ad auters gremis;
2. ils commembers dalla cumissiun da baghegiar e da scola;
3. ils commembers d'ulteriuras cumissiuns;
4. ils representants en corporaziuns da vischnaunca;
5. il post da revisiun extern sin damonda dalla cumissiun da gestiun.

Art. 43

Cumpetenzas finanzialas
dalla suprastonza
communal

La suprastonza communal ei responsabla per:

1. il conclus davart expensas da maximalmein CHF 200'000 per il medem object ed expensas periodicas da maximalmein CHF 30'000 ad onn;
2. il conclus davart participaziuns ed impegnaziuns sco era la concessiun d'emprests da maximalmein CHF 100'000;
3. la concessiun da credits posteriurs e supplementars buca dependents dalla carischia per expensas supplementaras da maximalmein CHF 50'000 ni – sch'igl import ei pli gronds – da maximalmein 20% per il medem object, denton da maximalmein CHF 200'000;
4. il conclus arisguard la cumpra, la vendita, il brat e l'impegnaziun da proprietad funsila ni l'utilisaziun tenor la lescha da baghegiar sco era arisguard la cessiun dad ulteriurs dretgs reals limitai, schinavon che la muntada finanziaria dil conclus surpasa buca CHF 200'000;
5. las fatschentas da cumpra, vendita, brat ed impegnaziun da proprietad funsila sco era per la cessiun da dretgs reals limitai da maximalmein CHF 1'000'000, schinavon ch'els surveschan alla politica da baghegiar e da terren da baghegiar;
6. il conclus da contracts per l'utilisaziun dils schischoms el rom da lur intent;
7. la concessiun d'emprests e credits per instituziuns da dretg public independentas dalla vischnaunca.

Art. 44

Representaziun dalla
vischnaunca viers anora

La suprastonza communal representa la vischnaunca viers tiarzas personas ed avon dertgira.

Il president communal ni il vicepresidente ed in ulteriur commember dalla suprastonza ni il canzlist communal han il dretg da suttascriver per la vischnaunca a moda giuridicamein valeivla.

Art. 45

Departaments e gestiun L'administraziun dalla vischnaunca vegn partida en departaments. Mintga commember dalla suprastanza communal meina in departament. La suprastanza communal reparta las incumbensas. La repartiziun dallas incumbensas sto vegnir rendida enconuscha als votants cun presentar ella egl organ da publicaziun.

Ils commembers dalla suprastanza ston survegilar las fatschentas da lur departament, far ils acts ufficials necessaris e dar rapport alla suprastanza communal.

Per il conclus ei da principi la suprastanza communal cumpetenta. Fatschentas da pintga muntada sa la suprastanza communal schar decider il schef dil departament ni la direcziun.

Art. 46

President communal Il president communal meina la radunonza communal e presidescha las sedutas dalla suprastanza communal.

Il president communal prepara la gliesta da tractandas dalla suprastanza communal. En collaboraziun cun ils ulteriurs commembers dalla suprastanza communal procura el ch'ils conclus vegnien exequi.

En cass urgents sa el prender preventivamein las mesiras provisoricas necessarias.

D. La cumissiun da gestiun

Art. 47

Cumposiziun La cumissiun da gestiun secumpona da treis commembers. Ella constituescha sesezza.

Art. 48

Incumbensas, cumpetenzas La cumissiun da gestiun survegilescha l'administraziun dalla suprastanza communal, dallas ulteriuras instanzas communalas e dall'entira administraziun communal. Ella survegilescha igl entir menaschi finanziel dalla vischnaunca e controllescha las propostas arisguard il preventiv ed il pei da taglia. Ulteriuras incumbensas resulteschan da regulaziuns en leschas specialas che restan explicitamein resalvadas.

La cumissiun da gestiun ei autorisada da pretender actas e posiziuns dalla suprastanza communal e da prender investa en tut las actas dalla vischnaunca, schinavon che quellas ein impurtontas per ademplir sias incumbensas.

La cumissiun da gestiun sa envidar per tut sias fatschentas commembers dalla suprastanza ni dad autras instanzas a sias sedutas. Ils envidai ston dar alla cumissiun da gestiun tut las informaziuns necessarias per che quella sappi ademplir sias incumbensas. Els ein autorisai da consultar lur collaboraturs per secussegljar.

La controlla da finanzas e la revisiun dils quens san vegnir surdadas ad in post da revisiun extern ch'ei cumpetents els fatgs da finanzas e da contabilitad publics.

La cumissiun da gestiun dat rapport en scret alla radunonza communal e propona d'approbar il quen annual. Davart constataziuns meins impurtontas san la cumissiun da gestiun ed il post da revisiun extern dar rapport intern alla suprastanza communal.

2. La cumissiun da scola

Art. 49

Cumposiziun

La cumissiun da scola secumpona da tschun commembers. Ella constituescha sesezza. Il schef da departament responsabel dalla suprastanza communal ei commember dalla cumissiun da scola.

La cumissiun da scola ei cumpetenta da decider, sche silmeins treis commembers ein presents. Els ein obligai da votar.

Art. 50

Incumbensas

La cumissiun da scola exequescha la legislaziun davart la scola dalla Confederaziun, dil Cantun e dalla vischnaunca. Ella meina e survigilescha il menaschi da scola e representa la scola viers anora.

Ultra dallas cumpetenzas numnadas ella lescha da scola cantunala ei la cumissiun da scola plinavon cumpetenta per:

1. l'elecziun e la disdetga dalla direcziun da scola sco era dallas personas d'instrucziun e dallas mussadras da scoletta;
2. la relaschada digl uorden da scola;
3. la relaschada da directives necessarias per il menaschi ed il svilup dalla scola;
4. il preventiv per mauns dalla suprastanza communal.

3. Ulteriuras cumissiuns

Art. 51

Cumissiun da baghegiar

La cumissiun da baghegiar secumpona da treis commembers. Ella constituescha sesezza. Il schef da departament responsabel dalla

suprastonza communal ei commember dalla cumissiun da baghegiar.

Art. 52

Ulteriuras cumissiuns

Sch'ei fa da basegns, sa la suprastonza communal incaricar ulteriuras cumissiuns.

4. L'administraziun communal / il personal communal

Art. 53

Administraziun communal

L'administraziun communal ei suttamessa administrati-vamein al president communal. Ella procura l'entira contabilitad e las ulteriuras incumbensas administrativas publicas ed exequescha ils conclus dalla suprastonza communal.

Art. 54

Direcziun

La suprastonza communal sa installar ina direcziun per l'execuziun operativa.

La cumposiziun, las cumpetenzas, las incumbensas, las autorisaziuns finanzialas e persunalas ed ulteriuras autorisaziuns e la survegionza dalla direcziun vegnan regladas en in'ordinaziun dalla suprastonza communal.

Art. 55

Engaschament da collaboraturs

Schilunsch che la vischnaunca relai neginas disposiziuns divergentas sedrezzan las relaziuns da survetsch ed il salari tenor il dretg da personal cantunal respectiv. Las disposiziuns dalla lescha da scola cantunala restan resalvadas.

III. Finanzas, taglias ed autras taxas

Art. 56

Principis dallas finanzas

Ils mieds publics ein d'impunder a moda spargneivla ed economica.

Las finanzas duein esser ulivadas a media vesta.

Tut las expensas presupponan ina basa legala, in conclus da credit ed ina lubientscha per il pagament.

Il quen communal ei da menar tenor ils principis ufficials generals per la contabilitad dallas finanzas publicas.

Cumposiziun dalla facultad	<p>Art. 57</p> <p>La facultad dalla vischnaunca consista:</p> <ol style="list-style-type: none">1. dils objects dil diever public;2. dalla facultad administrativa;3. dalla facultad da gudida;4. dalla facultad finanziaria.
Taglias e taxas	<p>Art. 58</p> <p>La vischnaunca cuviera siu basegn finanziel en special cun taglias, recavs da facultad, contribuziuns e taxas.</p>
Taxas d'utilisaziun e contribuziuns als cuosts; tscheins d'utilisaziun	<p>Art. 59</p> <p>Per la concessiun d'utilisaziuns incassescha la vischnaunca taxas d'utilisaziun ni tscheins d'affitaziun.</p> <p>La vischnaunca sa plinavon pretender contribuziuns adequatas dallas personas autorisadas per las utilisaziuns retratgas effectivamein. Sco indemnizaziun per utilisaziuns sin basa da concessiuns ni lubientschas per il diever public intensiv pretenda la vischnaunca taxas che corrispundan per regla alla valeta dall'utilisaziun.</p>
Taxas preferenzialas	<p>Art. 60</p> <p>Sche la vischnaunca eregia ovras ni installaziuns che han per consequenza in avantatg special per certas personas ni in augment dalla valeta per certs beins da facultad, sa ella pretender tenor mesira dalla legislaziun cantunala ed eventualmein da leschas communalas specialas ina contribuziun als cuosts dall'ovra corrispudenta.</p>
Taxas	<p>Art. 61</p> <p>La vischnaunca sa pretender taxas – che sedrezzan tenor ils decrets communalas relativs – dils utilisaders d'ovras, d'interpresas e d'installaziuns erigidas e gestiunadas dalla vischnaunca.</p> <p>Sco recumpensa per in cert diever dall'administraziun communal ni per l'execuziun d'in cert act official (p.ex. dar lubientschas), sa la vischnaunca pretender taxas admini-strativas.</p> <p>L'altezia dallas taxas vegn per regla fixada aschia ch'ellas corrispundan alla valeta dalla prestaziun per il retschevider e ch'ils cuosts dalla vischnaunca san vegnir cuvretgs.</p>

Art. 62
Taglias La vischnaunca incassescha taglias tenor la lescha da taglia communal. Per la vischnaunca vala subsidiarmein la legislaziun davart la taglia cantunala.

IV. La vischnaunca burgheisa

Art. 63
Vischnaunca burgheisa Ils dretgs dils burgheis e dalla vischnaunca burgheisa enteifer la vischnaunca politica sedrezzan tenor la legislaziun cantunala ed ils statuts.

V. Las pleivs

Art. 64
Pleivs Ils dretgs dallas pleivs restan garanti el senn dalla Constituziun cantunala. Ellas administreschan sezzas lur facultad.

VI. Disposiziuns transitorias e finalas

Art. 65
Lescha da taglia e lescha da votaziuns ed elecziuns La lescha da taglia e la lescha da votaziuns ed elecziuns vegnan relaschadas l'emprema ga dalla radunonza communal constitutiva.

Art. 66
Revisiun La constituziun presenta sa adina vegnir revidida totalmein ni parzialmein. Sia revisiun sto vegnir approvada dalla Regenza.

Art. 67
Entrada en vigur La constituziun entra en vigur en sia totaliad cun l'entrada en vigur dalla fusiun per igl 1. da schaner 2016. Singulas disposiziuns che pertuccan las votaziuns ed elecziuns entran gia en vigur cun l'approbaziun entras la cuminonza dils votants all'urna.

Quella constituziun remplazza las constituziuns vertentas dallas vischnauncas da Mundaun e Sursaissa.

Il president
dalla suprastanza transitoria:

Ernst Sax

La vicepresidenta
dalla suprastanza transitoria:

Irene Schneider

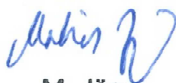
Approbada dalla cuminonza dils votants all'urna dils 18 d'october 2015.

Approbada dalla Regenza tenor conclus dils 22 da december 2015.

Approvada da la regenza tenor il
conclus dal/dals 22.12.2015 nr. 107

En num da la regenza

Il president:

M. Jäger

Il chancelier:

Dr. C. Riesen

